

บันทึก

เรื่อง การขึ้นทะเบียนสวนป่าสำหรับที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรอง
การทำประโยชน์ที่ได้ปลูกป่าอยู่ก่อนแล้ว

กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๗๐๗.๐๒/ ๑๒๐๒ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยจังหวัดปัตตานีได้มีหนังสือ ที่ ปน ๐๐๐๙/๒๕๕๙๑ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ทาหรือกรมป่าไม่ว่าที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามประมวลกฎหมายที่ดินที่ได้ดำเนินการเพื่อการปลูกป่าอยู่แล้ว จะขอขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าตามระเบียบกรมป่าไม่ว่าด้วยการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าและการโอนทะเบียนสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้หรือไม่

กรมป่าไม้ขอเรียนว่า ตามข้อ ๕^๑ ของระเบียบกรมป่าไม้ดังกล่าวมีข้อความตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔^๒ แห่งพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยเฉพาะใน (๕) ที่ที่ดินได้

๑ข้อ ๕ ที่ดินจะขอขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่า ต้องเป็นที่ดินประเภทใดประเภทหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(๒) ที่ดินที่มีหนังสือของทางราชการรับรองว่า ที่ดินดังกล่าวอยู่ในระยะเวลาที่อาจขอรับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินได้ เนื่องจากได้มีการครอบครองและเข้าทำกินในที่ดินดังกล่าวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพไว้แล้ว

(๓) ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่มีหลักฐานการอนุญาต การเช่า หรือเช่าซื้อ

(๔) ที่ดินที่มีหนังสืออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติให้บุคคลเข้าไปทำการปลูกป่าในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ หรือเข้าทำการปลูกสร้างสวนป่า หรือไม้ยืนต้นในเขตป่าเสื่อมโทรม

(๕) ที่ดินที่ได้ดำเนินการเพื่อการปลูกป่าอยู่แล้วโดยทบวงการเมืองรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

๒มาตรา ๔ ที่ดินที่จะขอขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นที่ดินประเภทใดประเภทใด ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(๒) ที่ดินที่มีหนังสือของทางราชการรับรองว่า ที่ดินดังกล่าวอยู่ในระยะเวลาที่อาจขอรับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินได้ เนื่องจากได้มีการครอบครองและเข้าทำกินในที่ดินดังกล่าวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพไว้แล้ว

(๓) ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่มีหลักฐานการอนุญาต การเช่าหรือเช่าซื้อ

(๔) ที่ดินที่มีหนังสืออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติให้บุคคลเข้าทำการปลูกป่าในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ หรือเข้าทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้นในเขตป่าเสื่อมโทรม

ดำเนินการเพื่อการปลูกป่าอยู่แล้วโดยทบวงการเมืองรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ จึงมีปัญหาว่ที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินตามมาตรา ๔ (๑) ที่ได้ดำเนินการเพื่อการปลูกป่าอยู่แล้วจะขอขึ้นทะเบียนสวนป่าตามระเบียบกรมป่าไม้ดังกล่าวได้หรือไม่ ซึ่งในการพิจารณามีความเห็นแยกเป็นสองฝ่ายดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่าเมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ มาตรา ๕^๓ ประกอบกับนิยามศัพท์ในมาตรา ๓^๔ คำว่า “สวนป่า” และ “ต้นไม้” แล้วจะเห็นว่าที่ดินประเภทหนึ่งประเภทใดตามมาตรา ๔ ที่นำมาขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่า ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องมีเจตนาเพื่อการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ ซึ่งเป็นไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้มเพื่อการค้า ไม่ว่าต้นไม้จะขึ้นอยู่ก่อนแล้วหรือจะปลูกขึ้นใหม่ เมื่อได้ขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าแล้ว ดังนั้นที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินที่ได้ดำเนินการเพื่อการปลูกป่าที่เป็นไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้อยู่แล้ว หากผู้มีสิทธิในที่ดินประสงค์จะทำสวนป่าเพื่อการค้าก็อาจขอขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าตามระเบียบกรมป่าไม้ดังกล่าวได้

ฝ่ายที่สอง เห็นว่าเมื่อพิจารณาตามมาตรา ๔ (๕) ประกอบมาตรา ๗^๕ แห่งพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ทำให้เห็นเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ว่าที่ดินที่จะนำมาขึ้น

(๕) ที่ดินที่ได้ดำเนินการเพื่อการปลูกป่าอยู่แล้วโดยทบวงการเมืองรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

^๓ มาตรา ๕ ผู้มีกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง หรือผู้มีสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินตามมาตรา ๔ ประสงค์จะใช้ที่ดินนั้นทำสวนป่าเพื่อการค้า ให้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนต่อนายทะเบียนตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด และเมื่อได้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนแล้วผู้ยื่นคำขออาจดำเนินการไปก่อนได้จนกว่านายทะเบียนจะสั่งรับหรือไม่รับขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าตามมาตรา ๖

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอเป็นผู้เช่าหรือผู้เช่าซื้อที่ดินที่ขอขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าและที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินตามมาตรา ๔ (๑) ผู้ยื่นคำขอต้องมีหลักฐานการเช่าหรือเช่าซื้อที่ดินดังกล่าว พร้อมทั้งหนังสือยินยอมของผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดินนั้น ที่แสดงว่าอนุญาตให้ทำสวนป่าได้

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“สวนป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๕ เพื่อทำการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ที่เป็นไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

“ต้นไม้” หมายความว่า ต้นไม้ที่ขึ้นอยู่แล้วหรือปลูกขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้และหมายความรวมถึงต้นไม้ที่ขึ้นอยู่แล้วหรือปลูกขึ้นเพื่อประโยชน์อย่างอื่นแต่อาจใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้ได้ด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๗ ก่อนรับขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าตามมาตรา ๖ หากที่ดินที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นที่ดินตามมาตรา ๔ (๔) ให้นายทะเบียนสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบและทำรายงานเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง สภาพที่ดิน ชนิด ขนาด ปริมาณและจำนวนของไม้ ตลอดจนรายละเอียดของที่ดินที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่า และในกรณีที่ต้นไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ม หรือไม้ที่การทำไม้ต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดแจ้งในรายงานดังกล่าวให้แจ้งชัดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ทั้งนี้ให้รายงานผลการตรวจสอบต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำสั่ง

ทะเบียนเป็นสวนป่าได้ต้องเป็นที่ดินที่ผู้ขอขึ้นทะเบียนมีเจตนาเพื่อทำการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ที่เป็นไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้เพื่อการค้าภายหลังที่ได้รับขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าแล้ว ดังนั้นที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินที่ได้ดำเนินการเพื่อการปลูกป่าอยู่ก่อนแล้ว จึงไม่อาจนำมาขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าตามระเบียบกรมป่าไม้ดังกล่าวได้ เว้นแต่ที่ดินตามมาตรา ๕ (๕) เท่านั้นที่อาจนำมาขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าได้

เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปโดยถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยสวนป่า จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยปัญหาดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาปัญหาที่กรมป่าไม้หารือประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง และกรมป่าไม้) แล้ว เห็นว่า การขึ้นทะเบียนที่ดินประเภทใดเป็นสวนป่ามิได้ขึ้นอยู่กับระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าหรือการโอนทะเบียนสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติในพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นสำคัญ ความในข้อ ๕ ของระเบียบดังกล่าวเป็นการลอกข้อความมาจากบทบัญญัติของมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสวนป่า โดยตรง ซึ่งที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่จะขอขึ้นทะเบียนสวนป่าได้ตามมาตรา ๕^๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสวนป่า ส่วนปัญหาว่าที่ดินดังกล่าวที่มีการปลูกป่าอยู่ก่อนแล้วจะขอขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าได้หรือไม่นั้น เมื่อพิจารณานิยาม “สวนป่า” และ “ต้นไม้” ในมาตรา ๓^๗ แห่งพระราชบัญญัติสวนป่าประกอบด้วยแล้วจะเห็นได้ว่า สวนป่าหมายถึงที่ดินที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๕ เพื่อทำการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ที่เป็นไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และคำว่าต้นไม้หมายถึงต้นไม้ที่ขึ้นอยู่แล้วหรือปลูกขึ้น ฯลฯ การทำสวนป่าจึงหมายถึงการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกขึ้นใหม่หรือการบำรุงรักษาต้นไม้ที่ขึ้นอยู่เดิมด้วย ประกอบกับมาตรา ๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสวนป่า ก็มีได้มีข้อความจำกัดไว้ว่า จะขอขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าได้เฉพาะที่ดินที่ยังมิได้ดำเนินการเพื่อการปลูกป่าอยู่แล้ว ดังนั้น ที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ได้ปลูกป่าอยู่ก่อนแล้ว จึงสามารถขอขึ้นทะเบียนสวนป่าตามมาตรา ๕ (๑) ประกอบกับมาตรา ๕^๘ แห่งพระราชบัญญัติสวนป่า ได้

เมื่อได้รับรายงานผลการตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนสั่งให้ผู้ยื่นคำขอเก็บหาของป่า แ้วถางป่า ตัด โคน เก็บบริบ สมเผา ทำลาย หรือสงวนไว้ซึ่งไม้หรือของป่าดังกล่าว โดยผู้ยื่นคำขอเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่อธิบดีกำหนด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

ไม้และของป่าที่ได้มาตามวรรคสอง ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒), ข้างต้น

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔), ข้างต้น

^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓), ข้างต้น

หากมีการขอขึ้นทะเบียนที่ดินที่มีไม้หวงห้ามขึ้นตามธรรมชาติอยู่ก่อนแล้วเป็น
สวนป่าจะได้พิจารณาโดยรอบคอบ เพราะว่าอาจเป็นช่องทางให้มีการขอขึ้นทะเบียนสวนป่าเพื่อ
ทำการตัดฟันไม้หวงห้ามที่ขึ้นอยู่ก่อนแล้วได้ ซึ่งจะตรวจสอบได้ยากว่าไม้เหล่านั้นได้มาจากการทำ
สวนป่าหรือไม่ นอกจากนี้ผู้ที่ปลูกป่าทดแทนไม้ที่ตัดตามข้อกำหนดในสัมปทานการทำไม้ ฯลฯ
อาจถือโอกาสขอขึ้นทะเบียนสวนป่าตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสวนป่าฯ เพื่อตัดฟันไม้
ดังกล่าวได้

(ลงชื่อ) อักษราทร จุฬารัตน

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖